

PANEL: DEPREMLER KARŞISINDA KENT VE TOPLUMSAL YAŞAM 19 Ağustos 2023

İnşaat Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi olarak 17 Ağustos 1999 Kocaeli Depremi 24. Yıl Etkinlikleri kapsamında düzenlediğimiz, Depremler Karşısında Kent ve Toplumsal Yaşam konulu panelimiz Şubemizin Harun Karadeniz Konferans Salonu'nda gerçekleşti.

Moderatörlüğünü **Mete AKALIN**'ın (İMO Önceki Dönem Başkanı) yaptığı panele konuşmacı olarak **Prof. Dr. Ulaş SUNATA** (BAU Sosyoloji Bölümü Öğretim Üyesi), **Dr. Öğr. Üyesi Zeynep Deniz YAMAN GALANTİNİ** (GTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Öğretim Üyesi) ve **Dr. Ertuğrul ORUÇ** (İstanbul Tabip Odası Genel Sekreteri) katıldı. Panele konuşmacı olarak katılacak olan **Prof. Dr. Kamil YILMAZ** (Koç Üniversitesi Ekonomi Bölümü Öğretim Üyesi) ise son dakikada yaşadığı sağlık sorunları nedeniyle katılamadı.

Prof. Dr. Ulaş SUNATA (BAU Sosyoloji Bölümü Öğretim Üyesi) "6 Şubat'ta büyük bir milat yaşadık. Çok sayıda insanımızı kaybettik. Çok sayıda insan yerinden yurdundan oldu. Biz nedense deprem olduğunda televizyonlarda jeologları, jeoloji mühendislerini, jeofizik mühendislerini kısaca yer bilimcilerini görüyoruz. Bunu ilginç buluyorum. Deprem yerle ilgili bir şey ama depremin farklı boyutları vardır. Depremin üç ana boyutu vardır. Birinci boyut yer. Zemin sallanır, iki ayrı boyut çok etkilenir. İkinci boyut binadır. Bina en çok konuşulması gereken konulardan biridir. Binaların içinde yaşayan ve binaları yapan insan ise üçüncü boyuttur.

Ben buna sosyal boyut diyorum. Çünkü binayı da sosyal olarak inşa ediyoruz. İnsan zaten sosyal bir varlıktır. Depremin yıllardır birinci boyutunda kaldık yıllardır. Benim en çok dert ettiğim konu bu. Deprem bu ülkenin gerçeğidir. Gelecekte olan bir yer sarsıntısının detaylarını konuşmak yerine ikinci ve üçüncü boyutu konuşuyor olmamız lazım." diye konuşmasına başladı. "Deprem bizim ülkemizde doğal bir olaydan ziyade sosyal bir travmadır." diyen SUNATA, "Türkiye'de depremi ve ötesini anlamak, eleştirmek ve yeni oluş için deprem sosyolojisi gereklidir" diyerek, Deprem Sosyolojisi Açık Dersi çağrısında bulunduğunu, Türkiye'den ve yurtdışından 700'ün üzerinde başvuru olduğunu, farklı üniversitelerden akademisyenler, bağımsız sosyologlar, konuya değen diğer disiplinlerden ve sahada bilfiil çalışan uzmanlarla istişare ederek deprem veya genel olarak afet sosyolojisi alanında çalışan uzman kişilere ulaştığını ve bu süreç sonunda farklı üniversite, sivil toplum kurumu ve meslek odalarından toplam 45 kişilik bir danışma ekibi ortaya çıktığını belirtti. Akademi, toplum ve sivil toplumun çok önemli sacayakları olduğunu belirten SUNATA, eğer bir toplumsal değişim gerekiyorsa bu üçgende geliştirilmesi gerektiğini belirtti. "Sosyal bilim hesaba katılmazsa istediğimizi dönüşümü elde edemeyiz" diyen SUNATA, "Bizim topyekün bir zihniyet dönüşümü ihtiyacımız var. Afet bilincinin yükseldiği, insanların artık evinin sağlam olması için herkesin sorumlu olduğu bilincini arttıracığımız bir çerçeve gerekiyor. Bu konunun üzerinde durulması ve geliştirilmesi gerekiyor" dedi. Deprem sonrası göçler konusuna da değinen

SUNATA, “Zorunlu göçü biz ikiye ayırırız. Her ne kadar zorunlu desek de planlı olanı da vardır. Fakat bu göçte bir plan yok. Plansızlık içerisinde, anlık çözümlerle ilerleyen bir durumda göç etmiş kişiler gerçi yerinde kalmışlar da göç etmiş gibiler çünkü evlerinden oldular. Bu süreç bir süre devam edecek. Çok kolay değildir bir yere adaptasyon. Eğer yeni yerlerinde yaşamaya devam edeceklerse de bu uzun bir serüven olacaktır. Yeniden geri dönmeyi planlayacaklarsa da o da başka bir serüven olacaktır. Çünkü aslında bıraktıkları yere tam olarak geri dönmeyecekler. Bunun da ayrı bir adaptasyon sürecini beraberinde getireceğini unutmamak gerekiyor.” dedi

Dr. Öğr. Üyesi Zeynep Deniz YAMAN GALANTİNİ (GTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Öğretim Üyesi) ise Afetler Karşısında Dayanıklı ve İnsan Odaklı Kent Planlama Süreci ve Yönetişim başlıklı bir sunum gerçekleştirdi. GALANTİNİ, Temel sorunları, “Beklenmeyen tehditler- «umulmayan sonuçlar»”, “Beklenen ancak hazırlıklı olunmayan tehditler” ve “«Sürdürülebilirlik» kavramının «istikrar» sağlama hedefinin «beklenmeyen tehditler (dinamikler)» karşısındaki yetersizliği” olarak sıraladı ve “Dayanıklılık değişimlerle başa çıkma, uyum sağlama, değişimi yönlendirmenin yanı sıra belirsizlik ve beklenmedik değişikliklerle birlikte yaşamaya alışma yetisi bakımından sosyo-ekolojik sistemlerin kapasiteleriyle ilgili kapsamlı bir yaklaşım olarak değerlendirilmektedir” dedi. Kentlerin uyum sağlayabilme, başa çıkabilme, yenilenebilme ve değişimlerden yarar sağlayabilme yeteneğini geliştiren özelliklerini belirlemek gerektiğini, değişimi yapıcı bir şekilde yönlendirmek ve yönetmek gerektiğine değinen GALANTİNİ, kent planlamanın nasıl dayanıklı hale geleceğine ilişkin, dayanıklılığın sağlanması, yönetimi ve sürekliliğin, aktörlere, aralarındaki sosyal ağlara ve ilişkilerin sürdürülebilirliğine bağlı olduğunu aktardı ve mevcut yönetim kapasitesini kullanmanın ve geliştirmenin, yerel ve makro düzeyde planlama paydaşlarını, paydaşların rollerini ve kaynaklarını netleştirmenin, bir paydaş şeması oluşturmanın, kurumsal dayanıklılığın sağlanması açısından önemli olduğunu ve kentsel dayanıklılık planlaması sürecinin yasal dayanaklarının belirlenmesinin gerekliliğine işaret etti.

Kentsel planlama süreçlerinin merkezine insanı koymanın önemine de değinen GALANTİNİ, yönetim kapasitesinin güçlendirilmesine yönelik, Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ile uyumlu kapsayıcılık, güvenlik, sürdürülebilirlik ve dayanıklılığa odaklanmak gerektiğini, karmaşık zorlukların üstesinden gelmek için meşruiyetin

tesis edilmesi ve süreçlerin düzenlenmesi gerektiğini, vatandaşlara ses vermek gerektiğini, sosyal eşitsizliklerin, bölgesel farklılıkların, politika çatışmalarının ele alınması ve özellikle hassas gruplar için kaynakların adil dağılımının teşvik edilmesi gerektiğini ve insan merkezli yönetim olması gerektiğini belirtti.

GALANTİNİ, Kent Planlama Süreçlerinin İyileştirilmesine yönelik, gelişen kalkınma fırsatlarına, teknoloji ve veri akışlarına uyum sağlamak için gelecek planlamasında esneklik sağlamak gerektiğini, çok ölçekli ve çok sektörlü eylemi teşvik eden yenilikçi ve yaratıcı yaklaşımların desteklenmesi gerektiğini, akıllı bölgeleme, sağlam bina kuralları/standartları ve çoklu tehlikelerle başa çıkabilen entegre kent planları gibi unsurların benimsenmesi, toplum merkezli planlama ve planlar ağına sahip olmak gerektiğine dikkat çekti.

GALANTİNİ, süreç kapsamında tanımlanan paydaşların görev ve araçlarının yasal mevzuatta yer almasının sağlanmasının gerekliliğine, kentsel dayanıklılık planlaması sürecinin yasal dayanakları belirlenmesi ve kentsel dayanıklılık planlarının planlama hiyerarşisi içerisinde yer alması ve yasal dayanağının belirlenmesi gerektiğinin altını çizdi.

Dr. Ertuğrul ORUÇ (İstanbul Tabip Odası Genel Sekreteri) “Enkaz Altında Kalan Sağlık Sistemi” başlıklı bir sunum gerçekleştirdi. ORUÇ, Resmî rakamara göre, 14 Nisan itibariyle 50 bin 500 can kaybı, 100 binden fazla yaralı, 57 bin binanın enkaz haline geldiğini, Sağlık Bakanı tarafından yapılan açıklamaya göre depremde toplam 448 sağlık çalışanının hayatını kaybettiğini, TTB ve SES’in yaptığı incelemelere göre hayatını kaybedenlerden en azının 101’i hekim olduğunu belirtti.

İstanbul Tabip Odası olarak 16 konteyner ev ve 4 tuvalet konteyneri satın aldıklarını, 5 karavan ve çok sayıda araba kiraladıklarını, konteyner ev, mama, bebek maması, hasta maması, kamp malzemeleri, mont, polar eşofman, battaniye, şal gibi tıbbi ve tıbbi olmayan malzemeleri alabilmek için bağış kampanyası başlattıklarını belirten ORUÇ, bölgeye gitmeye gönüllü doktorlar için gönüllü listesi açtıklarını (1500’den fazla başvuru) belirtti.

Doğal afetlerde afete verilen yanıt evrelerine yönelik, Hazırlık Evresi, Uyarı Evresi, Acil Evre ve Rehabilitasyon ve Yeniden Yapılanma Evresi olarak sıralayan ORUÇ, sağlık çalışanlarının durumuna yönelik, depremden sonra ilk günlerde bazı illerde

birinci derece yakınlarını kaybetmeyen hekimlere, haklarında tutanak tutulacağı konusunda tehdit içeren bir mesaj gönderildiğini, birinci derece dışında yakınlarını ve komşularını enkaz altından çıkaran sağlık çalışanlarının çalışmaya zorlandığına dikkat çekti.

ORUÇ, sağlık sisteminin enkazın altında kalmasını, son 20 yılda uygulanan «Sağlıkta Dönüşüm Programı» ve 1 Basamak (Aile Hekimliği Sistemi), GSS, performansa dayalı ödeme, özel hastaneler, katkı-katılım payları, işçi sağlığı alanı, şehir hastaneleri olarak belirtti.

